ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GIUSEPPE TESAURO της 6ης Ιουνίου 1991 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Στην παρούσα υπόθεση το Sozialgericht Stuttgart (Γερμανία) ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί ως προς το αν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο γερμανική κανονιστική ρύθμιση σχετική με τη χορήγηση συντάξεων λόγω επαγγελματικής αναπηρίας ή ανικανότητας προς εργασία, καθώς και ως προς το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας [1].

2. Τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίχτηκε η διαδικασία της κύριας δίκης έχουν συνοπτικώς ως εξής: η Παράσχη, Ελληνίδα υπήκοος, άσκησε από το 1965 έως το 1979 δραστηριότητα υποκείμενη σε κοινωνική ασφάλιση, στη Γερμανία, καταβάλλοντας συνολικώς 102 μηνιαίες εισφορές στο πλαίσιο της συνταξιοδοτικής ασφαλίσεως. Τον Ιούλιο του 1979 επέστρεψε στη χώρα καταγωγής της, όπου δεν μπόρεσε ούτε να επαναλάβει μισθωτή δραστηριότητα, λόγω επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας της, ούτε να λάβει σύνταξη αναπηρίας, λόγω της εξαιρετικά περιορισμένης περιόδου εισφοράς της στο ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα.

Δύο αιτήσεις της για χορήγηση γερμανικής συντάξεως αναπηρίας, που υποβλήθηκαν το 1978 και το 1980, απορρίφθηκαν από τον αρμόδιο φορέα επειδή η ικανότητα προς εργασία της Παράσχη δεν είχε μειωθεί αρκετά κατά τα κριτήρια της γερμανικής νομοθεσίας.

Τρίτη αίτησή της, που υποβλήθηκε το 1985, απορρίφθηκε επίσης, παρά το ότι διαπιστώθηκε ότι η προσφεύγουσα, τουλάχιστον προσωρινώς, δεν είχε τη δυνατότητα, για λόγους υγείας, να επαναλάβει την επαγγελματική της δραστηριότητα. Η άρνηση τη φορά αυτή στηρίχθηκε σε κανονιστική ρύθμιση που θεσπίστηκε το 1984, με την οποία κατέστησαν αυστηρότερες οι προϋποθέσεις χορηγήσεως συντάξεων αναπηρίας, υπό την έννοια ότι οι συντάξεις λόγω μειώσεως της ικανότητας προς εργασία δεν μπορούσαν να χορηγηθούν παρά μόνον εφόσον: α) ο ασφαλισμένος άσκησε δραστηριότητα υποκείμενη σε υποχρεωτική ασφάλιση· και β) κατέβαλε τουλάχιστον 36 μηνιαίες εισφορές κατά την περίοδο των 60 μηνών (περίοδος αναφοράς) που προηγήθηκαν της επελεύσεως της αναπηρίας.

3. Επιβάλλεται επίσης να διευκρινιστεί, στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, ότι για τον υπολογισμό της περιόδου αναφοράς, η συγκεκριμένη κανονιστική ρύθμιση προβλέπει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη ορισμένες ειδικές περίοδοι περιοριστικώς απαριθμούμενες, οι οποίες προστίθενται, επιμηκύνοντάς την, στην περίοδο των 60 μηνών. Στις ειδικές αυτές περιόδους περιλαμβάνονται οι περίοδοι διακοπής, ιδίως για λόγους ασθενείας ή ανεργίας, για τις οποίες χορηγήθηκαν οι παροχές, ή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για τις οποίες δεν χορηγήθηκαν παροχές, καθώς και οι περίοδοι ανικανότητας προς εργασία, καθόσον αυτές δεν λαμβάνονται ήδη υπόψη ως περίοδοι διακοπής.

Θεσπίστηκε, επίσης, μεταβατικό σύστημα βάσει του οποίου οι ισχύουσες μέχρι και την

* Γλώσσα πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — Abl. L 149, σ. 2.

31η Δεκεμβρίου 1983 προϋποθεσεις για τη χορήγηση συντάξεως αναπηρίας εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον καταβλήθηκαν εκούσιες εισφορές κατά την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου έως 31ης Δεκεμβρίου 1984.

4. Το Sozialgericht Stuttgart στο οποίο προσέφυγε η Παράσχη ζητώντας αναγνώριση του δικαιώματός της για γερμανική σύνταξη αναπηρίας, επειδή είχε αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία του συστήματος αυτού με τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με τη συμφωνία των συνδυασμένων διατάξεων του κανονισμού 1408/71 και των διατάξεων που προαναφέρθηκαν περί τροποποιήσεως του νόμου περί κοινωνικών ασφαλίσεων, με τα άρθρα 48, παράγραφος 2, και 51, της Συνθήκης ΕΟΚ.

5. Ωστόσο, το ερώτημα αυτό, που διατυπώθηκε κατά τρόπο αόριστο, απαιτεί μια περισσότερο συγκεκριμένη διατύπωση, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης και των επιχειρημάτων που παρατέθηκαν στη Διάταξη παραπομπής.

Πράγματι, όπως συνάγεται από τα στοιχεία αυτά, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά, ουσιαστικώς, εάν το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, τα άρθρα 48, παράγραφος 2, και 51, της Συνθήκης, καθώς και ο κανονισμός 1408/71, αποκλείουν την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η προαναφερθείσα και εάν, ενδεχομένως, ο κανονισμός 1408/71 είναι έγκυρος ενόψει των αρχών που θέτουν οι προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ.

6. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο πρώτο από τα ερωτήματα αυτά, επιβάλλεται επίσης μια άλλη διευκρίνιση. Πράγματι, δύο σκέλη της γερμανικής κανονιστικής ρυθμίσεως έχουν σημασία για την παρούσα υπόθεση: αφενός μεν, η ίδια η ρύθμιση περί περιόδου αναφοράς κατά τη διάρκεια της οποίας πρέπει να καταβληθούν εισφορές, αφετέρου δε, οι ενδεχόμενες δυσμενείς διακρίσεις που θα μπορούσαν να προκύψουν από τους προβλεπόμενους τρόπους επιμηκύνσεως της εν λόγω περιόδου.

7. Ως προς το πρώτο σκέλος, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 51 της Συνθήκης και ο κανονισμός 1408/71 προβλέπουν απλώς το συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σε διάφορα κράτη μέλη και δεν ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμπληρώνονται οι εν λόγω περίοδοι ασφαλίσεως, δεδομένου ότι εναπόκειται στη νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους να καθορίζει τις προϋποθέσεις του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι δεν θα υπάρξουν σχετικώς δυσμενείς διακρίσεις μεταξύ των υπηκόων του κράτους υποδοχής και των υπηκόων άλλων κρατών μελών [2].

Κατά συνέπεια, το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει, κατ' αρχήν, τον εθνικό νομοθέτη να καταστήσει ενδεχομένως αυστηρότερες τις προϋποθέσεις χορηγήσεως συντάξεως αναπηρίας, εφόσον με τις προϋποθέσεις που τίθενται δεν εισάγεται απροκάλυπτη ή συγκεκαλυμμένη δυσμενής διάκριση μεταξύ των κοινοτικών υπηκόων.

Η προϋπόθεση, όμως, που θέτει ο Γερμανός νομοθέτης για τη χορήγηση συντάξεων λόγω ανικανότητας προς εργασία, η προϋπόθεση δηλαδή ότι ο εργαζόμενος πρέπει να έχει προηγουμένως υπαχθεί σε υποχρεωτική ασφάλιση κατά τη διάκρεια περιόδου αναφοράς, πριν

2 — Αποφάσεις της 28ης Φεβρουαρίου 1989, 29/88, Schmitt (Συλλογή 1989, σ. 581)· της 24ης Απριλίου 1980, 110/79, Coonan, (Slg. 1980, σ. 1445, σκέψη 12)· της 12ης Ιουλίου 1979, 266/78, Brunori (Slg. 1979, σ. 2705, σκέψη 5).

από την επέλευση της αναπηρίας, συνιστά αντικειμενική προϋπόθεση που εφαρμόζεται χωρίς διάκριση στους ημεδαπούς εργαζομένους καθώς και στους εργαζομένους που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη και, επομένως, φαίνεται σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο.

8. Ως προς τη νύξη του παραπέμποντος δικαστηρίου για ενδεχόμενη παραβίαση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, λόγω της εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής επί εκκρεμών καταστάσεων και επί δικαιωμάτων ήδη κεκτημένων, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η ζημία αυτή αποτελεί, εν πάση περιπτώσει, συνέπεια της αποκλειστικής εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας και πρέπει, επομένως, να εκτιμηθεί βάσει των εσωτερικών συνταγματικών αρχών.

9. Αντιθέτως, η εκτίμηση του σκέλους της γερμανικής νομοθεσίας που αφορά τη δυνατότητα επιμηκύνσεως της περιόδου αναφοράς είναι περισσότερο λεπτή και περισσότερο δύσκολη.

Πρέπει σχετικώς να υπογραμμιστεί, πρώτον, ότι αρχικώς οι γερμανικές αρχές ελάμβαναν υπόψη, για την επιμήκυνση, τις περιόδους κατά τις οποίες χορηγήθηκαν παροχές βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

Για να επανορθώσει την πρακτική αυτή ο κοινοτικός νομοθέτης τροποποίησε, κατά συνέπεια, τον κανονισμό 1408/71 προσθέτοντας αναδρομικώς το άρθρο 9α[3] το οποίο προβλέπει ότι:

« Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την αναγνώριση του δικαιώματος παροχών από τη συμπλήρωση ελαχίστης περιόδου ασφάλισης κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου πριν από την επέλευση του ασφαλιζόμενου γεγονότος (περίοδος αναφοράς) και ορίζει ότι οι περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων χορηγήθηκαν παροχές δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους ή οι περίοδοι που αφιερώθηκαν στην εκπαίδευση παιδιών στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους παρατείνουν την εν λόγω περίοδο αναφοράς, οι περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων χορηγήθηκαν, δυνάμει της νομοθεσίας ενός άλλου κράτους μέλους, συντάξεις αναπηρίας ή γήρατος ή παροχές λόγω ασθενείας, ανεργίας ή εργατικών ατυχημάτων (εξαιρέσει των συντάξεων) και οι περίοδοι που αφιερώθηκαν στην εκπαίδευση παιδιών στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους παρατείνουν επίσης την εν λόγω περίοδο αναφοράς. »

10. Η διάταξη αυτή, ωστόσο, δεν επέλυσε όλα τα προβλήματα και όλες τις πιθανές δυσμενείς διακρίσεις που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη γερμανική κανονιστική ρύθμιση και πρακτική που αναπτύχθηκε ανωτέρω.

Πράγματι, στην πράξη, μπορούν να υπάρξουν ορισμένες καταστάσεις, όπως προφανώς η περίπτωση της Παράσχη, κατά τις οποίες, λόγω της διαφορετικής δομής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, ορισμένα πραγματικά περιστατικά ή περιστάσεις, τα οποία στο κράτος του αρμόδιου φορέα θεμελιώνουν δικαίωμα για καταβολή παροχών, επιμηκύνοντας κατά συνέπεια την περίοδο αναφοράς, δεν θεμελιώνουν δικαίωμα για ανάλογες παροχές στη χώρα προελεύσεως του διακινουμένου εργαζομένου, με συνέπεια να διαψεύδεται η προσδοκία του τελευταίου για σύνταξη λόγω μειώσεως της ικανότητάς του προς εργασία, απλώς και μόνο επειδή απομακρύνθηκε από τη χώρα στην οποία απέκτησε τα δικαιώματα αυτά, και τούτο παρά την κανονική καταβολή των προβλεπομένων από τον νόμο εισφορών.

3 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2332/89 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989 (ΕΕ L 224, σ. 1).

11. Ωστόσο, μολονότι κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου το άρθρο 51 της Συνθήκης αποβλέπει στον συντονισμό και όχι στην εναρμόνιση των νομοθεσιών, επιτρέποντας επομένως διαφορές μεταξύ των ασφαλιστικών συστημάτων των κρατών μελών και άρα, μεταξύ των δικαιωμάτων των προσώπων που εργάζονται σ' αυτά [4], τα δε άρθρα 7 και 48 της Συνθήκης, απαγορεύοντας στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τη νομοθεσία τους κατά τρόπο διαφορετικό ανάλογα με την ιθαγένεια των ενδιαφερομένων, δεν αφορούν ενδεχόμενες διαφορές μεταχειρίσεως που προκύπτουν από τις αποκλίσεις μεταξύ των διαφόρων νομοθεσιών, ωστόσο, συνιστά επιταγή του κοινοτικού δικαίου κάθε μία από τις νομοθετικές αυτές ρυθμίσεις να επηρεάζει τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμφωνα με κριτήρια αντικειμενικά και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ιθαγένειά τους [5].

Το Δικαστήριο διευκρίνισε σχετικά ότι συντρέχει περίπτωση δυσμενούς διακρίσεως όταν οι προϋποθέσεις κτήσεως και διατηρήσεως δικαιώματος για ασφαλιστικές παροχές καθορίζονται κατά τρόπο που στην πράξη επιτρέπει μόνον στους ημεδαπούς να ανταποκριθούν σ' αυτές, ή όταν οι προϋποθέσεις απώλειας ή αναστολής του δικαιώματος αυτού καθορίζονται κατά τρόπο που έχει στην πράξη ως αποτέλεσμα να ανταποκρίνονται σ' αυτές ευκολότερα οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών σε σχέση με τους υπηκόους του κράτους στο οποίο υπάγεται ο αρμόδιος φορέας [6].

Εξάλλου, όπως παγίως έχει τονιστεί στη νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως απαγορεύει όχι μόνο τις προφανείς διακρισεις λόγω ιθαγενείας, αλλά και όλες τις μορφές συγκαλυμμένης διακρίσεως οι οποίες, κατ' εφαρμογή άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγουν να έχουν στην πράξη το ίδιο αποτέλεσμα [7].

12. Έχοντας υπόψη τη νομολογία που προαναφέρθηκε δεν μπορεί παρά να δημιουργεί σοβαρή αμηχανία η πρακτική κράτους μέλους που δεν λαμβάνει υπόψη, για την επιμήκυνση της περιόδου αναφοράς, πραγματικά περιστατικά που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος και ανταποκρίνονται σε πραγματικά περιστατικά τα οποία, στο πλαίσιο της εννόμου τάξεως του κράτους στο οποίο υπάγεται ο αρμόδιος φορέας, δικαιολογούν επιμήκυνση της εν λόγω περιόδου, στην περίπτωση κατά την οποία, λόγω της διαφορετικής δομής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, η κατάσταση αυτή δεν δημιουργεί δικαίωμα στη χώρα της κατοικίας για καταβολή παροχών.

Στην περίπτωση αυτή, ο διακινούμενος εργαζόμενος πρέπει στην πράξη να αντιμετωπίσει όχι μόνο τις αναπόφευκτες αρνητικές συνέπειες που μπορούν να προκύψουν από τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των διαφόρων κρατών μελών, αλλά και τις ειδικές συνέπειες μιας εθνικής νομοθεσίας η οποία, προβλέποντας τη δυνατότητα επιμηκύνσεως της περιόδου αναφοράς, θέτει μια προϋπόθεση η οποία πολύ πιο δύσκολα μπορεί να ικανοποιηθεί από υπήκοο κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο στο οποίο υπάγεται ο αρμόδιος φορέας.

13. Πράγματι, μολονότι μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, αδιακρίτως, ωστόσο μπορεί να θίγει πολύ περισσότερο τους διακινουμένους εργαζομένους οι οποίοι, για διαφόρους και προφανείς λόγους, συνηθί-

4 — Απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1991, C-227/89, Rönfeldt (Συλλογή 1991, σ. I-323, σκέψη 12)· της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 313/86, Lenoir (Συλλογή 1988, σ. 5391, σκέψη 13)· της 15ης Ιανουαρίου 1986, 41/84, Pinna (Συλλογή 1986, σ. 1, σκέψη 20).

5 — Απόφαση της 28ης Ιουνίου 1978, 1/78, Kenny (Slg.1978, σ. 1489, σκέψη 18).

6 — Απόφαση της 28ης Ιουνίου 1978, Kenny, προαναφερθείσα, σκέψη 17.

7 — Αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1986, Pinna, προαναφερθείσα, σκέψη 23· της 12ης Ιουλίου 1979, 237/78, Toia (Slg. 1979, σ. 2645, σκέψη 12)· της 15ης Ιανουαρίου 1974, 152/73, Sotjiu (Slg. 1974, σ. 153, σκέψη 11).

ζουν να επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους σε περίπτωση ασθενείας ή ανεργίας, υπαγόμενοι κατά συνέπεια σε διαφορετικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

Μια τέτοια κανονιστική ρύθμιση, πολλαπλασιάζοντας τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από τις διαφορές των ασφαλιστικών συστημάτων, έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλει στην πράξη, σε πολλές περιπτώσεις, σχετική με την κατοικία επιβάρυνση στους διακινουμένους εργαζομένους και να συνιστά σοβαρό κώλυμα για την υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

14. Πρέπει με την ευκαιρία να σημειωθεί ότι η εκ μέρους του Γερμανού νομοθέτη θέσπιση μεταβατικών διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες παρέχεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις η δυνατότητα παρατάσεως της ισχύος του προϊσχύσαντος συστήματος δεν μεταβάλλει την ουσία του προβλήματος, ακόμα και αν δεν ληφθεί υπόψη πόσο δυσχερής είναι η επαρκής ενημέρωση σχετικά με το σύστημα αυτό των διακινουμένων εργαζομένων που έχουν ήδη επιστρέψει στις χώρες καταγωγής τους.

15. Εφόσον, όπως προανέφερα, τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης δεν επιτρέπουν την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως, όπως η προαναφερθείσα, εάν αυτή δεν προβλέπει τη δυνατότητα επιμηκύνσεως της περιόδου αναφοράς βάσει πραγματικών περιστατικών που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος και ανταποκρίνονται σε πραγματικά περιστατικά τα οποία στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εννόμου τάξεως δικαιολογούν μια τέτοια επιμήκυνση, απομένει να εξεταστεί αν το γεγονός ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν περιλαμβάνει διάταξη που να απαγορεύει τέτοιου είδους δυσμενείς διακρίσεις μπορεί να αποτελέσει λόγο ακυρότητας του ίδιου του κανονισμού και, πιο συγκεκριμένα, του άρθρου 9α αυτού.

Πρέπει σχετικώς να τονιστεί ότι, όπως προκύπτει από τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν ανωτέρω και τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η Επιτροπή, το άρθρο 9α δεν συνιστά πράγματι κανόνα συντονισμού των διαφόρων συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά μάλλον διάταξη που αναγνωρίζει την ύπαρξη της υποχρεώσεως μη εισαγωγής διακρίσεων, την οποία προβλέπει η ίδια η Συνθήκη.

Ωστόσο, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι επισημαίνοντας την υποχρέωση αυτή, ο κοινοτικός νομοθέτης περιόρισε κατά τρόπο αδικαιολόγητο την έκτασή της, καθώς και ότι η εφαρμογή του κανόνα αυτού εκ μέρους των εθνικών διοικητικών και δικαστικών αρχών επιτρέπει τη διατήρηση μιας διακρίσεως ασυμβίβαστης με το κοινοτικό δίκαιο.

Κατά συνέπεια, από την άποψη αυτή, το άρθρο 9α πρέπει να κριθεί ανίσχυρο, καθόσον δεν προβλέπει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, για την επιμήκυνση της περιόδου αναφοράς, τα πραγματικά περιστατικά που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος.

16. Ως προς τις συνέπειες μιας υπ' αυτή την έννοια ενδεχόμενης αναγνωρίσεως της ακυρότητας, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη δύο στοιχεία: πρώτον, υπό τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η διάκριση οφείλεται μάλλον στη σιωπή του νόμου παρά στο γράμμα του και, δεύτερον, το δικαίωμα των ιδιωτών να ζητήσουν επιμήκυνση

περιόδου αναφοράς, βάσει πραγματικών περιστατικών που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος, απορρέει απ' ευθείας από τη Συνθήκη και υφίσταται ακόμα και αν ελλείπει ειδική διάταξη.

Συνεπώς, μέχρι να υπάρξει νέα κανονιστική ρύθμιση, οι αρμόδιες εθνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να διευρύνουν, υπό την προαναφερθείσα έννοια, την έκταση της υποχρεώσεως που επιβάλλει το άρθρο 9α [8].

17. Βάσει των σκέψεων που αναπτύχθηκαν ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει τις ακόλουθες απαντήσεις στα ερωτήματα που υπέβαλε το Sozialgericht Stuttgart:

« 1) Το κοινοτικό δίκαιο δεν αίρει τη δυνατότητα του εθνικού νομοθέτη να εξαρτά την αναγνώριση δικαιώματος επί παροχής από τη συμπλήρωση ελαχίστης ασφαλιστικής περιόδου κατά τη διάρκεια περιόδου αναφοράς που τοποθετείται πριν από την επέλευση του ασφαλιζομένου κινδύνου.

2) Στην περίπτωση κατά την οποία η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την αναγνώριση δικαιώματος επί παροχής από τη συμπλήρωση ελαχίστης ασφαλιστικής περιόδου κατά τη διάρκεια περιόδου αναφοράς που τοποθετείται πριν από την επέλευση του ασφαλιζομένου κινδύνου και ορίζει ότι η επέλευση συγκεκριμένων περιστατικών επιμηκύνει την εν λόγω περίοδο αναφοράς, το άρθρο 48, παράγραφος 2, και το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν επιτρέπουν εφαρμογή αυτής της κανονιστικής ρυθμίσεως όταν δεν λαμβάνει υπόψη, για τον υπολογισμό της περιόδου αναφοράς, αντίστοιχα πραγματικά περιστατικά που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος.

3) Το άρθρο 9α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 είναι ανίσχυρο καθόσον δεν προβλέπει ότι για την επιμήκυνση της περιόδου αναφοράς που τοποθετείται πριν από την επέλευση του ασφαλιζομένου κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη πραγματικά περιστατικά που συνέβησαν σε άλλο κράτος μέλος.

4) Μέχρι να θεσπιστεί νέα κανονιστική ρύθμιση, οι αρμόδιες εθνικές αρχές υποχρεούνται να διευρύνουν, υπό την προαναφερθείσα έννοια, την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 9α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71. »

8 — Για μια ανάλογη λύση, βλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 1988, 300/86, Van Landschoot (Συλλογή 1988, σ. 3443, σκέψεις 22 έως 24).